

A photograph of a rooftop basketball court in Rotterdam. Several children are playing basketball on a paved court with a blue and pink patterned center. The court is enclosed by a white metal frame and a safety net. In the background, the city skyline is visible, including the prominent tower of the Rotterdam City Hall (Stadhouderskerk).

Segregatiemonitor primair onderwijs

Onderzoek en Business Intelligence

Gemeente Rotterdam

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 11 maart 2021

Auteur(s): Ineke Vogel en Annemarie Roode

Vragen: onderzoek@rotterdam.nl

Samenvatting

Centraal in het onderwijsbeleid van de gemeente Rotterdam staat kansengelijkheid binnen het onderwijs. Vanuit dit oogpunt is er aan OBI gevraagd om segregatie in het onderwijs in kaart te brengen. Met onderwijssegregatie wordt bedoeld een ongelijke verdeling van leerlingen over scholen op basis van ongelijkheden in termen van sociaaleconomische, etnische of andere kenmerken ten opzichte van de woonomgeving.

In de segregatiemonitors primair onderwijs en voortgezet onderwijs wordt gekeken naar onderwijssegregatie op basis van de sociaaleconomische positie van leerlingen (gemeten door het ouderlijk opleidingsniveau) en hun migratieachtergrond. De volgende vragen staan centraal:

- Hoe ziet de diversiteit onder de leerlingenpopulatie in het primair/voortgezet onderwijs eruit naar sociaaleconomische positie en migratieachtergrond en hoe heeft zich dit in de afgelopen zeven jaar ontwikkeld?
- Wat is de stand van zaken wat betreft segregatie in het primair/voortgezet onderwijs en hoe heeft zich dit in de afgelopen zeven jaar ontwikkeld?

De resultaten van de monitors dragen bij in de kennis die nodig is om de kansengelijkheid in het onderwijs te bevorderen.

Voor de monitor is gebruik gemaakt van de onderzoeks-aanpak zoals deze ook voor de gemeente Amsterdam is gehanteerd. Hierbij is gebruik gemaakt van de registraties die het CBS biedt voor het doen van onderzoek.

Resultaten primair onderwijs

Onder de leerlingen stijgt in de periode 2012/2013 tot en met 2019/2020 het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders en daalt het aandeel leerlingen met een niet-Westerse migratieachtergrond. De stijging van aandeel hoogopgeleide ouders komt door de toename van hoogopgeleide ouders met een niet-Westerse achtergrond. Onder de leerlingen neemt de derde generatie toe.

Spreiding

In het noordelijker deel van Rotterdam is het aandeel hoogopgeleide ouders van basisschoolleerlingen het hoogst. In de buurten Molenlaankwartier, Kralingen-Oost, Zestienhoven en Blijdorp is dit aandeel het hoogst

(boven de 85%). De laagste aandelen zijn te vinden in de gebieden Delfshaven (Tussendijken) en Charlois (Tarwewijk).

Gesegregeerde scholen

In de periode 2012/2013 tot en met 2019/2020 neemt het aandeel scholen toe waar meer dan 80% van de leerlingen hoogopgeleide ouders hebben en tegelijkertijd is er een afname van het aandeel scholen met een laag aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders (20% of minder). Er is een verschuiving in segregatie: er komen scholen bij die vooral leerlingen hebben met hoogopgeleide ouders.

In deze periode nam het aandeel scholen waarvan meer dan 80% van de leerlingen een niet-Westerse migratieachtergrond hebben af. Het aandeel scholen met 20% of minder leerlingen met een niet-Westerse migratieachtergrond is licht gestegen. De laatste schooljaren bleef dit ongeveer gelijk.

Het aandeel basisscholen dat een afspiegeling vormt van de wijk naar beide achtergrondkenmerken is al jaren redelijk stabiel.

Leerlingstromen

Voor het in kaart brengen van leerlingstromen is de stad verdeeld in vier delen: aan de noordkant binnen en buiten de ring, aan de zuidkant in het NPRZ-gebied en overig Rotterdam Zuid. Leerlingen met hoogopgeleide ouders (13%) bezoeken iets vaker dan leerlingen met laagopgeleide ouders (9%) een school buiten het gebied waar zij wonen. Het percentage leerlingen met middelbaar opgeleide ouders is 12%.

Hierbij zijn er verschillen naar stadsdeel: leerlingen met hoogopgeleide ouders in NPRZ gaan het vaakst in een ander stadsdeel naar het (speciaal) basisonderwijs. Onder de leerlingen met middelbaar en laagopgeleide ouders dat in het eigen stadsdeel naar school gaat, is het laagst in noord buiten de ring, voor beide groepen 83%. Voor alle leerlingen geldt dat (ruim) negen op tien leerlingen uit overig Rotterdam Zuid daar ook naar school gaat.

De Rotterdamse scholen trekken ook leerlingen van buiten Rotterdam aan: hoogopgeleiden kiezen met name voor scholen in noord buiten de ring, middelbaar en laagopgeleide ouders voor scholen in noord, buiten en binnen de ring, en het NPRZ-gebied.

In gemengde wijken, wijken waar niet meer dan 80% of 20% of minder van leerlingen hoogopgeleide ouder heeft, gaat meer dan helft van de leerlingen met zowel laag als- hoogopgeleide ouders naar een gemengde school.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Achtergrond	7
1.2	Doel van het onderzoek	7
1.3	Onderzoeksopzet	7
2	Ontwikkeling diversiteit leerlingen	10
2.1	Opleidingsniveau ouders	10
2.2	Migratieachtergrond leerlingen	10
2.3	Migratieachtergrond en opleidingsniveau	10
3	Spreiding in de stad	12
4	Ontwikkeling segregatie op scholen	13
4.1	Opleidingsniveau ouders	13
4.2	Migratieachtergrond leerlingen	14
4.3	Afspiegeling van de buurt	14
5	Leerlingstromen in Rotterdam	16
5.1	Hoogopgeleide ouders	17
5.2	Middelbaar opgeleide ouders	17
5.3	Laagopgeleide ouders	17
5.4	Gemengde wijken	19

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Het centrale thema van het Rotterdamse onderwijsbeleid is kansengelijkheid. De ambitie is dat de gelijkheid in kansen in het onderwijs toeneemt. In het kader hiervan is OBI gevraagd de segregatie in het onderwijs te onderzoeken. Daarbij is gekeken hoe dit is gedaan bij de gemeente Amsterdam. Daarom gaan we eerst in op het Amsterdamse onderzoek.

De afdeling Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) van de gemeente Amsterdam brengt in opdracht van Onderwijs, Jeugd en Zorg tweejaarlijks twee zgn. segregatiemonitors uit: één voor het primair onderwijs en één voor het voortgezet onderwijs. In deze monitors wordt de stand van zaken omtrent onderwijssegregatie en de ontwikkeling hierin in het Amsterdamse primair/voortgezet onderwijs in kaart gebracht.¹ Onderwijssegregatie betreft de ongelijke verdeling van leerlingen over scholen op basis van ongelijkheden in termen van sociaaleconomische, etnische of andere kenmerken.² In deze monitors wordt gekeken naar onderwijssegregatie op basis van de sociaaleconomische positie van leerlingen (gemeten door het ouderlijk opleidingsniveau) en hun migratieachtergrond. De volgende vragen staan centraal:

- Hoe ziet de diversiteit onder de leerlingenpopulatie in het primair/voortgezet onderwijs eruit naar sociaaleconomische positie en migratieachtergrond en hoe heeft zich dit in de afgelopen zeven jaar ontwikkeld?
- Wat is de stand van zaken wat betreft segregatie in het primair/voortgezet onderwijs en hoe heeft zich dit in de afgelopen zeven jaar ontwikkeld?

De gemeente Rotterdam, afdeling Onderwijs, heeft behoefte aan soortgelijke informatie en heeft de afdeling Onderzoek en Business Intelligence gevraagd om twee monitors, vergelijkbaar met die van 2018/2019 van Amsterdam, te maken die voorzien in de behoefte van de gemeente Rotterdam. De resultaten in onderhavige monitor betreft het primair onderwijs. De gevolgde methode geldt voor zowel het primair als voortgezet onderwijs, vandaar dat in

deze inleiding wordt gesproken van primair/voortgezet onderwijs.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van de monitors is om de stand van zaken omtrent onderwijssegregatie en de ontwikkeling hierin in het Rotterdamse primair/voortgezet onderwijs in kaart te brengen. Hiermee ontstaat er meer inzicht in factoren die een rol spelen bij het bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

1.3 Onderzoekopzet

1.3.1 Aanpak

De data-analyse wordt uitgevoerd op de registers die het CBS biedt in het CBS-project dat is aangemaakt voor onderwijs en problematiek die daarmee samenhangt. Dit project kent diverse registraties. In principe wordt dezelfde methode gevolgd als de gemeente Amsterdam heeft gevolgd voor de monitors van 2018/2019. De onderzoeker van de gemeente Amsterdam is bereid gevonden syntaxen/scripts te delen die zijn gebruikt om de output bij het CBS te vervaardigen voor deze monitors.

Voor het genereren van de data is gebruik gemaakt van de faciliteiten van het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CvB beschikt onder de noemer 'Sociaal Statistisch Bestand' (SSB) over een groot aantal databestanden. Zo is er bijvoorbeeld een registratie van alle personen vanaf 1995 die in het bevolkingsregister (de BRP, voorheen GBA) geregistreerd staan (of hebben gestaan) en zijn bestanden beschikbaar waarin onderwijs- en arbeidsmarktgegevens van alle personen staan geregistreerd. Al deze bestanden zijn op persoonsniveau via unieke persoonsgebonden sleutels te koppelen aan het bevolkingsregister. Daarmee is het mogelijk een beeld te schetsen van alle in het bevolkingsregister opgenomen personen op een bepaald moment en is het ook mogelijk om deze situatie per persoon in de tijd

¹ Spijker, Frederique van: Segregatiemonitor voortgezet onderwijs 2018/19; Factsheet | november 2019: Onderzoek, Informatie en Statistiek Gemeente Amsterdam.

Spijker, Frederique van: Segregatiemonitor primair onderwijs 2018/19; Factsheet | november 2019: Onderzoek, Informatie en Statistiek Gemeente Amsterdam.

² Ball, S.J.: Class Strategies and the Education Market: The Middle Classes and Social Advantage. Routledge. New York, 2003.

te volgen. De gegevens zijn van alle (geregistreerde) personen in Nederland beschikbaar.

Om de noodzakelijke dataoverzichten te kunnen maken, was een omvangrijk aantal databestanden nodig. Enerzijds omdat elk van de bestanden slechts een beperkt aantal variabelen omvat en er dan veel verschillende bestanden nodig zijn. Anderzijds omdat een deel van de bestanden gegevens over één jaar bevatten en voor de monitor gegevens over meerdere jaren nodig zijn.

Leerlingenbestanden 2012/2013 t/m 2019/2020

Er is een leerlingenbestand gemaakt met de inschrijvingsbestanden van leerlingen in het (speciaal) basisonderwijs van de CBS microdata. Dit bestand heeft als belangrijkste voordeel dat het ook de leerlingen bevat die van buiten Rotterdam komen. Geselecteerd zijn leerlingen, met geregistreerd burgerservicenummer, die op 1 oktober van het betreffende schooljaar (2012 t/m 2019) op een basisschool zaten. Vervolgens is dit leerlingenbestand verrijkt met gegevens over het opleidingsniveau van de ouder(s), het huishoudinkomen, de migratieachtergrond en het adres van de leerlingen en de scholen. Uiteindelijk zijn de leerlingen geselecteerd die op een Rotterdamse school zaten en/of in die in Rotterdam woonachtig waren.

Opleidingsniveau van ouders

In het sociaal-statistische bestand van het CBS is er een bestand met de hoogst voltooide opleiding op persoonsniveau. Dit is gebruikt om een overzicht te geven van het opleidingsniveau van de ouders. Van een groot deel van de ouders is het hoogst afgeronde opleidingsniveau bekend. In de analyses wordt wanneer dit van beide ouders bekend is, het hoogste niveau genomen. Van een deel van de ouders is het opleidingsniveau niet bekend. Voor mensen van een hogere leeftijd is het bestand met hoogste opleiding minder gevuld omdat de diploma's in het verleden niet werden geregistreerd en ook over particuliere en buitenlandse opleidingen ontbreken de registergegevens.

Het opleidingsniveau is verdeeld in drie categorieën:

- tot en met mbo-1 niveau (laagopgeleid),
- mbo-2 tot en met -4, havo en vwo (middelbaar opgeleid),
- hoger onderwijs (hoog opgeleid).

Huishoudinkomen

Hiervoor is gebruik gemaakt van het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen van het huishouden. Dit is het besteedbaar inkomen van een huishouden gecorrigeerd voor de omvang en samenstelling van een huishouden, dus het besteedbaar huishoudensinkomen gedeeld door de equivalentiefactor van het huishouden.

Migratieachtergrond

De achtergrond geeft weer met welk land een persoon verbonden is op basis van het geboorteland van de ouders en/of zichzelf. De volgende achtergrondgroepen zijn opgenomen: Nederlands, Turks, Marokkaans, Surinaams/Antilliaans, Westers en niet-Westers.

Het onderscheid tussen Westers en niet-Westers is gemaakt op grond van de sociaaleconomische en sociaal-culturele situatie in het betreffende achtergrondland. Als Westerse migratieachtergrond gelden de werelddelen Europa (excl. Turkije), Noord-Amerika en Oceanië, en binnen Azië de landen Indonesië en Japan. Als niet-Westerse migratieachtergrond gelden Turkije, Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan).

Multiple imputatie om ontbrekende gegevens over opleidingsniveau te schatten

De beschikbare informatie vanuit het CBS is voor alle kenmerken relatief hoog (zie tabel 1.1). Van de leerlingen was over de jaren heen tussen de 87-88% bekend wie de vader is en van 98-99% wie de moeder is. Omdat de onderwijsregistraties nog niet zo heel lang bestaan, ontbreekt er helaas registerinformatie over veel oudere Nederlanders. Ook particuliere opleidingen vallen buiten het bereik van de onderwijsregisters. Daarnaast is van veel Nederlanders met een niet-Westerse migratieachtergrond die hun opleiding in het buitenland hebben gevolgd op dit moment onvolledige registerinformatie beschikbaar. Deze informatie wordt met behulp van enquête informatie (EBB) aangevuld. Net als OIS wil OBI graag het gemiddeld aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders per school berekenen. Om deze te kunnen gebruiken, zijn de missende gegevens benaderd. Net als OIS heeft OBI ervoor gekozen om deze missende variabelen te imputeren via multiple imputatie in

SPSS op basis van individuele gegevens over huishoudinkomen en acht achtergrondgroepen.³

Tabel 1.1 Beschikbare achtergrondinformatie over (ouders van) kinderen in het Rotterdamse (speciaal) basisonderwijs, per jaar, in percentage

jaar	opleidingsniveau ouders	huishoudinkomen	achtergrond
2012	86	98	100
2013	87	97	100
2014	88	97	100
2015	89	97	100
2016	90	97	100
2017	90	97	100
2018	91	97	100
2019	91	97	100

Bron: CBS, bewerking OBI

Met een multiple imputatie in SPSS is voor elke missende waarde van opleidingsniveau van de ouders op basis van de beschikbare achtergrondgegevens tien keer een realistische waarde per leerling geschat, en wel met een 'fully conditional specification' Markov chain Monte Carlo

(MCMC) methode. Dit is gedaan op één dataset met daarin alle unieke leerlingen uit de schooljaren 2012/2013 t/m 2019/2020 in zowel het basis- als voortgezet onderwijs tegelijk. Uit de tien geschatte waarden is de vaakst geschatte waarde als geïmputeerde waarde genomen. Uiteindelijk benadert de verdeling van de nieuwe dataset de verdeling die in de originele dataset zit, zodat de variatie die in de originele dataset zat gewaarborgd is.

Bronvermelding

Alle resultaten zijn gebaseerd op eigen berekeningen van Onderzoek en Business Intelligence, Gemeente Rotterdam op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat de ontwikkeling in diversiteit van de leerlingen beschreven, in hoofdstuk 3 de spreiding in de stad, in hoofdstuk 4 de ontwikkeling in segregatie op scholen en in hoofdstuk 5 de leerling-stromen in het Rotterdamse onderwijs.

³ Personen met een 1) Nederlandse, 2) Surinaamse, 3) Turkse, 4) Marokkaanse 5) Antilliaanse, 6) overig niet-Westerse, 7) Oost-Europese en 8) overig-Westerse migratieachtergrond.

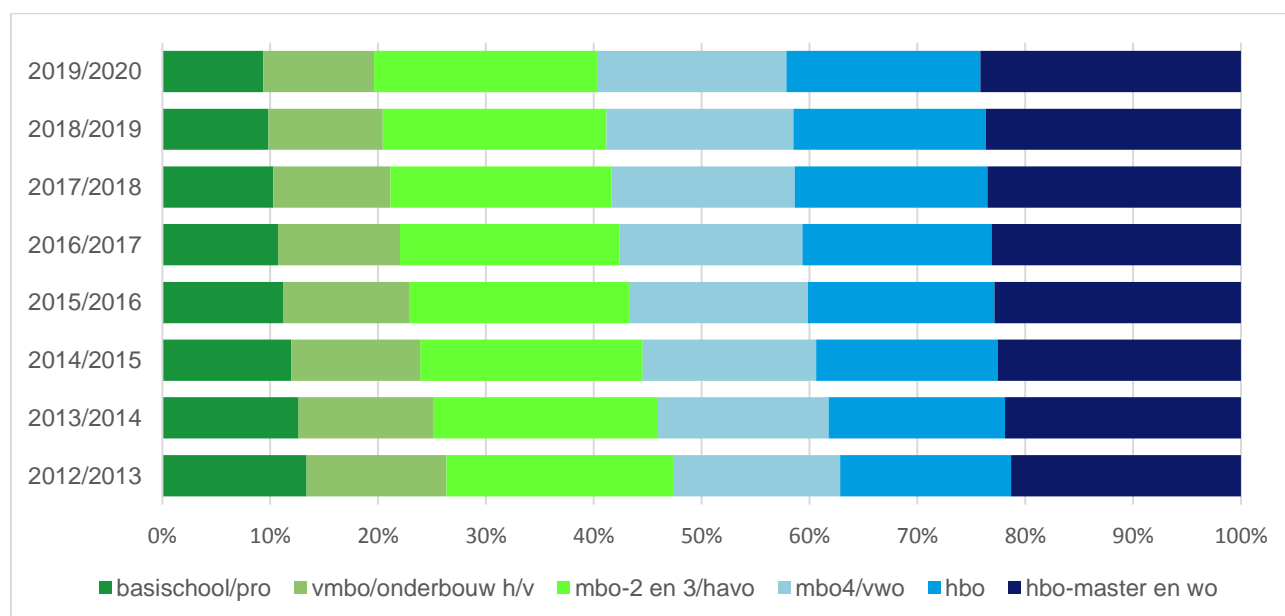
2 Ontwikkeling diversiteit leerlingen

Aandeel kinderen met hoogopgeleide ouders neemt toe, aandeel leerlingen met niet-Westerse migratieachtergrond neemt af

2.1 Opleidingsniveau ouders

In schooljaar 2019/2020 gingen er in totaal 51.150 leerlingen naar het (speciaal) basisonderwijs in Rotterdam. Het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders (minimaal

een afgeronde hbo- of wo-opleiding) neemt toe, zie figuur 2.1. Tussen schooljaar 2012/2013 en 2019/2020 is dit aandeel gestegen van 37% naar 42%. Het aandeel basisschoolleerlingen met laagopgeleide ouders (geen startkwalificatie, dus maximaal een vmbo- of mbo-1-diploma) is in dezelfde periode afgenomen van 26% naar 20%. Het aandeel leerlingen met middelbaar geschoolde ouders (maximaal een mbo-, havo- of vwo-diploma) is al jaren stabiel rond de 37%.

Figuur 2.1 Opleidingsniveau ouders van kinderen in het (speciaal) basisonderwijs in Rotterdam, 2012/2013-2019/2020 - Bron: CBS, bewerking OBI

2.2 Migratieachtergrond leerlingen

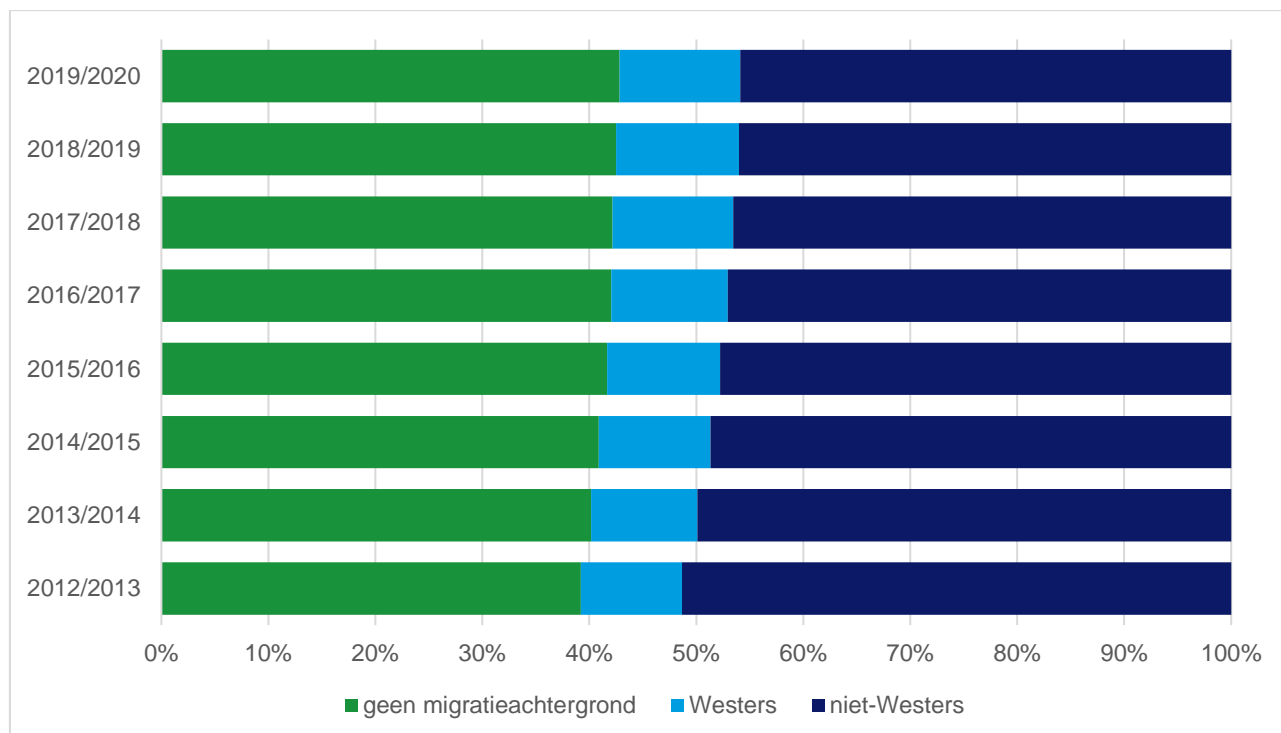
Wanneer we naar de migratieachtergrond van Rotterdamse basisschoolkinderen kijken valt op dat het aandeel met een niet-Westerse migratieachtergrond daalt, zie figuur 2.2. In schooljaar 2012/2013 had 51% van de kinderen een niet-Westerse migratieachtergrond, in 2019/2020 is dit 46%. Dit is mede een gevolg van de groeiende groep derde generatie niet-Westerse leerlingen. Er zijn in de stad steeds meer kinderen met twee ouders uit de tweede generatie (met een niet-Westerse migratieachtergrond maar allebei in Nederland geboren), deze

kinderen hebben volgens de gehanteerde definities geen migratieachtergrond. Daarnaast is het aandeel leerlingen met een Westerse migratieachtergrond in de afgelopen zeven jaar toegenomen, van 10% naar 11%. Drieënveertig procent van de kinderen heeft in 2019/2020 geen migratieachtergrond.

2.3 Migratieachtergrond en opleidingsniveau

Tussen de achtergrondgroepen bestaan grote verschillen in het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders. Bijna

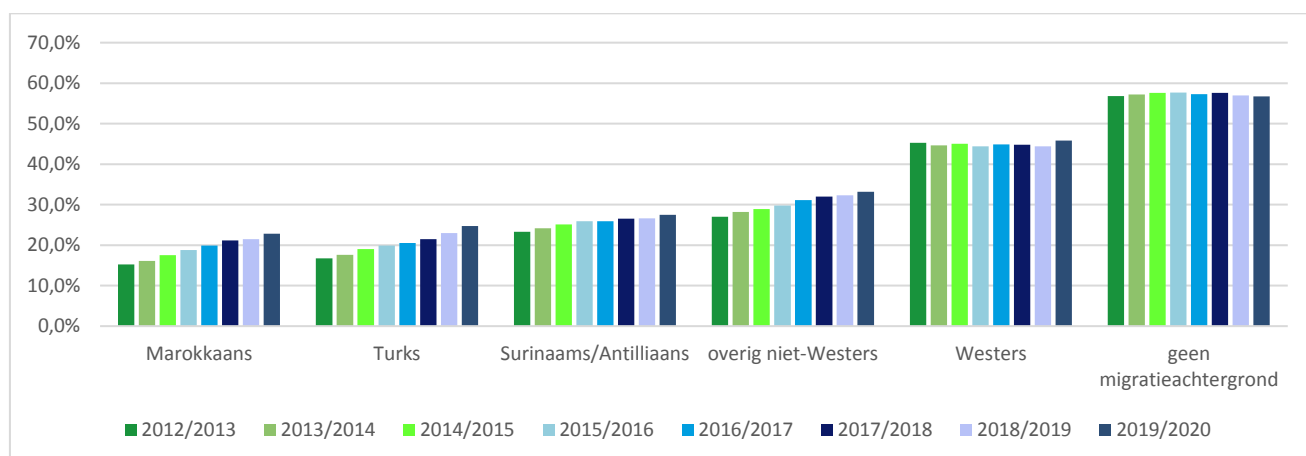

Figuur 2.2 *Migratieachtergrond van kinderen in het (speciaal) basisonderwijs in Rotterdam, 2012/2013-2019/2020* - Bron: CBS, bewerking OBI

zes op de tien leerlingen zonder (57%) of bijna vijf op de tien leerlingen met een Westerse (46%) migratieachtergrond heeft hoogopgeleide ouders, tegenover iets minder dan drie op de tien leerlingen met een niet-Westerse migratieachtergrond (28%), zie figuur 2.3. Waar de groei van het aandeel hoogopgeleide ouders onder leerlingen zonder

migratieachtergrond de afgelopen zeven jaar is gestagneerd of zelfs iets gedaald, neemt dit onder leerlingen met een niet-Westerse migratieachtergrond toe. Van de vier grootste niet-Westerse achtergrondgroepen is dit aandeel het kleinste onder leerlingen met een Marokkaanse migratieachtergrond (23%).

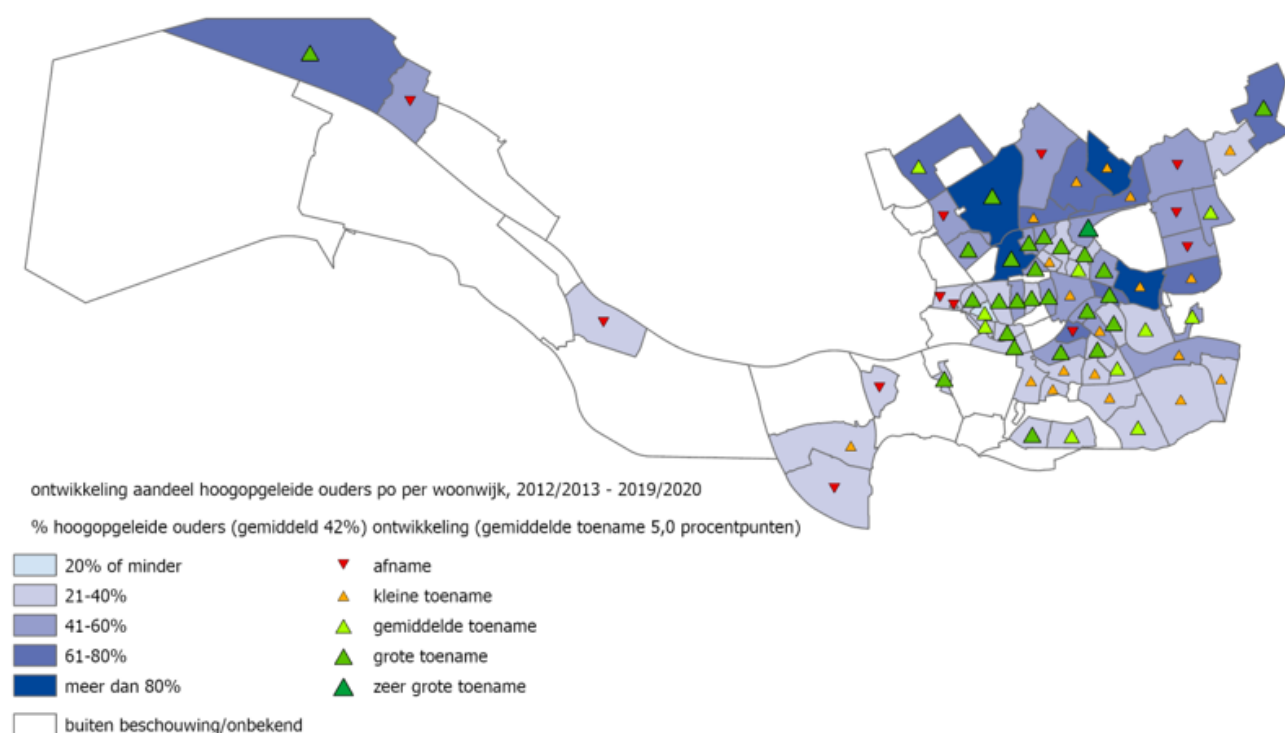

Figuur 2.3 *Aandeel hoogopgeleide ouders van kinderen in het (speciaal) basisonderwijs in Rotterdam naar migratieachtergrond, 2012/2013-2019/2020* - Bron: CBS, bewerking OBI

3 Spreiding in de stad

Rotterdamse basisschoolleerlingen met hoogopgeleide ouders wonen niet verspreid over de stad, maar concentreren zich voornamelijk in noordelijke gebieden. Vooral in de buurten Molenlaankwartier (94%), Kralingen-Oost (93%), Zestienhoven (91%) en Blijdorp (86%) ligt het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders zeer hoog. De buurt met het laagste aandeel hoogopgeleide ouders ligt in Delfshaven, namelijk in de buurt Tussendijken, waar 20% van de ouders hoog opgeleid is. In alle buurten van Charlois

liggen de percentages tussen de 21-40%, in Heijplaat is dat het hoogst met 33%, in de Tarwewijk met 21% het laagst. Als we kijken naar de ontwikkeling per woonwijk in de afgelopen zeven jaar zien we de grootste stijging, namelijk 45%, in de buurt Nieuw-Crooswijk. De buurt Heijplaat, de buurt uit Charlois met het hoogste percentage, is met 17% gestegen. De grootste afname is te zien in Delfshaven, het Witte Dorp (-12%).

Figuur 3.1 *Hoogopgeleide ouders Rotterdamse leerlingen (speciaal) basisonderwijs per woonwijk in 2019/2020 en de verandering hierin sinds 2012/2013* - Bron: CBS, bewerking OBI

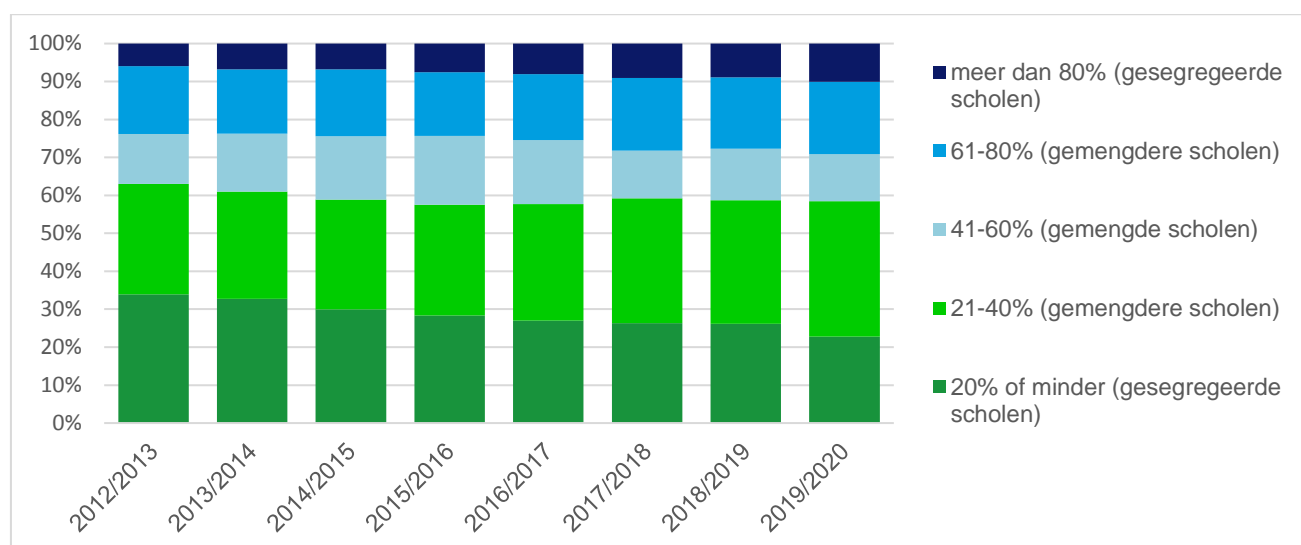
4 Ontwikkeling segregatie op scholen

Aandeel leerlingen op gemengde scholen toegenomen. Er is een verschuiving in segregatie: er komen scholen bij die voor het grootste deel leerlingen hebben met hoogopgeleide ouders. Tegelijkertijd is er een afname van scholen met weinig leerlingen met hoogopgeleide ouders.

4.1 Opleidingsniveau ouders

Als we kijken naar de segregatie op (speciale) basisscholen in Rotterdam naar het opleidingsniveau van de ouders dan zien we dat in de afgelopen zeven jaar het aandeel leerlingen dat naar gesegregeerde scholen met weinig kinderen met hoogopgeleide ouders (20% of minder) gaat is afgenomen.⁴ Het afgelopen schooljaar betrof deze afname zelfs drie procentpunt, van 26% naar 23%. Doordat steeds meer leerlingen hoogopgeleide ouders hebben, blijven er steeds minder van dit soort gesegregeerde scholen over. Het aandeel leerlingen dat daarentegen naar gesegre-

geerde scholen gaat met veel kinderen met hoogopgeleide ouders (meer dan 80%) is in de laatste zeven jaar toegenomen. Leerlingen met hoogopgeleide ouders zijn dus minder gaan mengen en clusteren meer samen op bepaalde scholen. De segregatie naar opleidingsniveau van ouders lijkt hiermee te verschuiven. Het aandeel leerlingen dat naar gemengde scholen gaat (met 41-60% hoogopgeleide ouders) na een eerste stijging van 13% in 2012/2013 naar 18% in schooljaar 2015/2016, is weer gedaald, naar 12% in 2019/2020, zie figuur 4.1.

Figuur 4.1 Verdeling leerlingen over (speciale) basisscholen naar aandeel kinderen met hoogopgeleide ouders, 2012/2013-2019/2020 - Bron: CBS, bewerking OBI

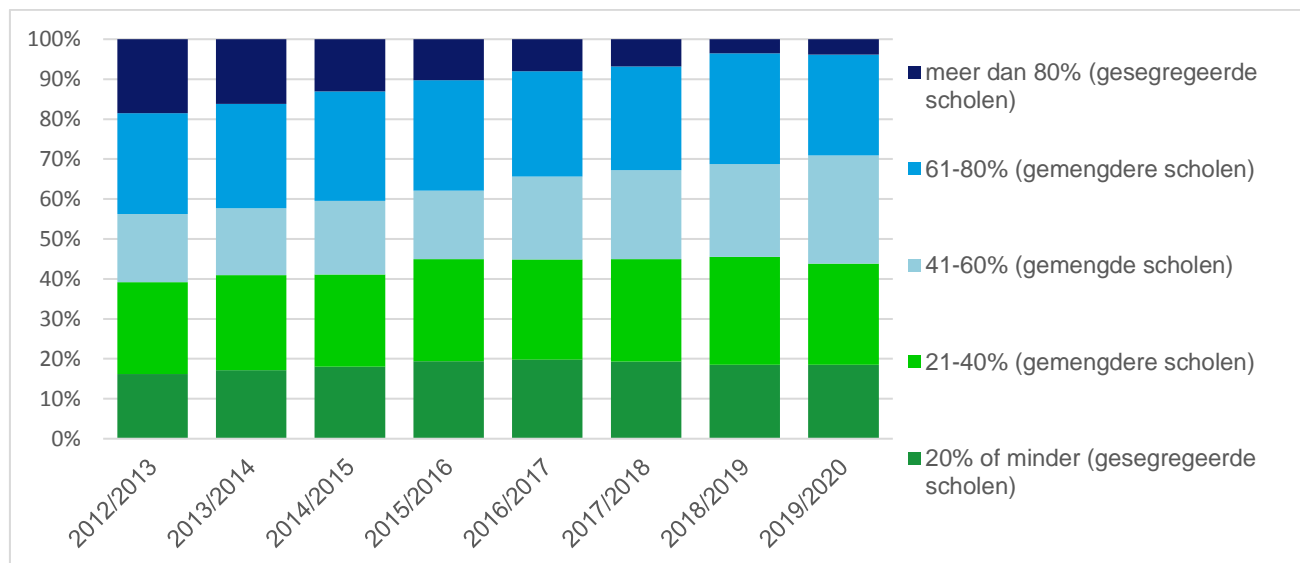
⁴ Om te meten in hoeverre leerlingen op basis van hun sociaaleconomische positie en migratieachtergrond gesegregeerd naar school gaan zijn is een absolute segregatiemaat berekend. Hiervoor zijn Rotterdamse (speciale) basisscholen ingedeeld in

groepen op basis van het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders en het aandeel leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond. Vervolgens is gekeken hoe de leerlingenpopulatie over deze scholen is verdeeld.

4.2 Migratieachtergrond leerlingen

Als we kijken naar de segregatie op scholen naar migratieachtergrond, dan zien we dezelfde trends als naar het opleidingsniveau van de ouders. Waar het aandeel leerlingen dat naar gesegregeerde scholen gaat met veel kinderen met een niet-Westerse migratieachtergrond (meer dan 80%) flink is afgenomen in de afgelopen zeven jaar, zien we dat het aandeel kinderen dat juist naar gesegregeerde scholen met weinig kinderen met een niet-Westerse

migratieachtergrond (20% of minder) gaat na een eerste stijging van 16% in 2012/2013 naar 20% in 2016/2017 is gestabiliseerd rond de 19%. Kinderen met een niet-Westerse migratieachtergrond gaan dus vaker naar gemengdere scholen, terwijl het aandeel leerlingen zonder of met een Westerse migratieachtergrond de laatste jaren vrijwel gelijk is gebleven, zie figuur 4.2.

Figuur 4.2 Verdeling leerlingen over (speciale) basisscholen naar aandeel kinderen met een niet-Westerse migratieachtergrond, 2012/2013-2019/2020 - Bron: CBS, bewerking OBI

4.3 Afspiegeling van de buurt

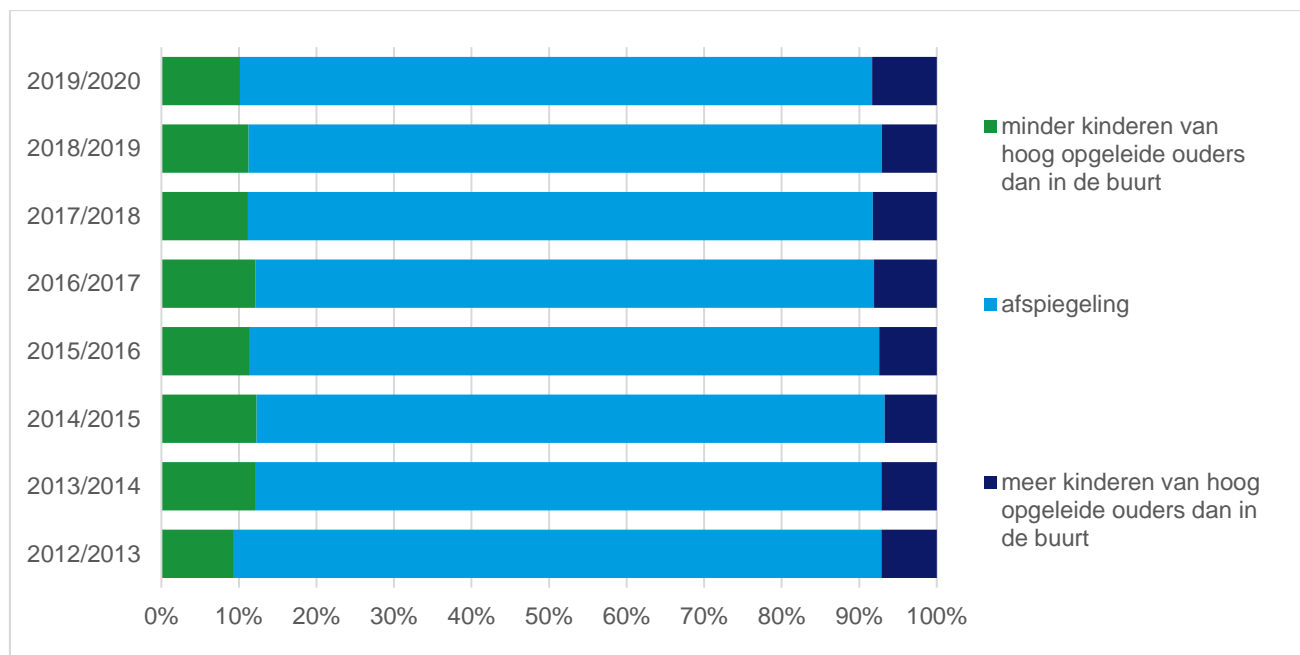
Het aandeel basisscholen dat een afspiegeling vormt van de wijk naar beide achtergrondkenmerken is al jaren redelijk stabiel.⁵ Acht op de tien Rotterdamse (speciale) basisscholen zijn een afspiegeling van de buurt naar opleidingsniveau van de ouders (82%), zie figuur 4.3, en naar niet-Westerse migratieachtergrond (85%), zie figuur 4.4, van de kinderen die er wonen. In 2012/2013 was dat respectievelijk 84% en 81%. Scholen kunnen volgens deze defi-

nitie een afspiegeling van de buurt vormen maar nog steeds een gesegregeerde school zijn. Wanneer een school bijvoorbeeld in een wijk staat waar veel leerlingen met hoogopgeleide ouders wonen, zal het een afspiegeling van de wijk zijn wanneer veel van hen hiernaartoe gaan, maar heeft het tevens een gesegregeerde populatie.

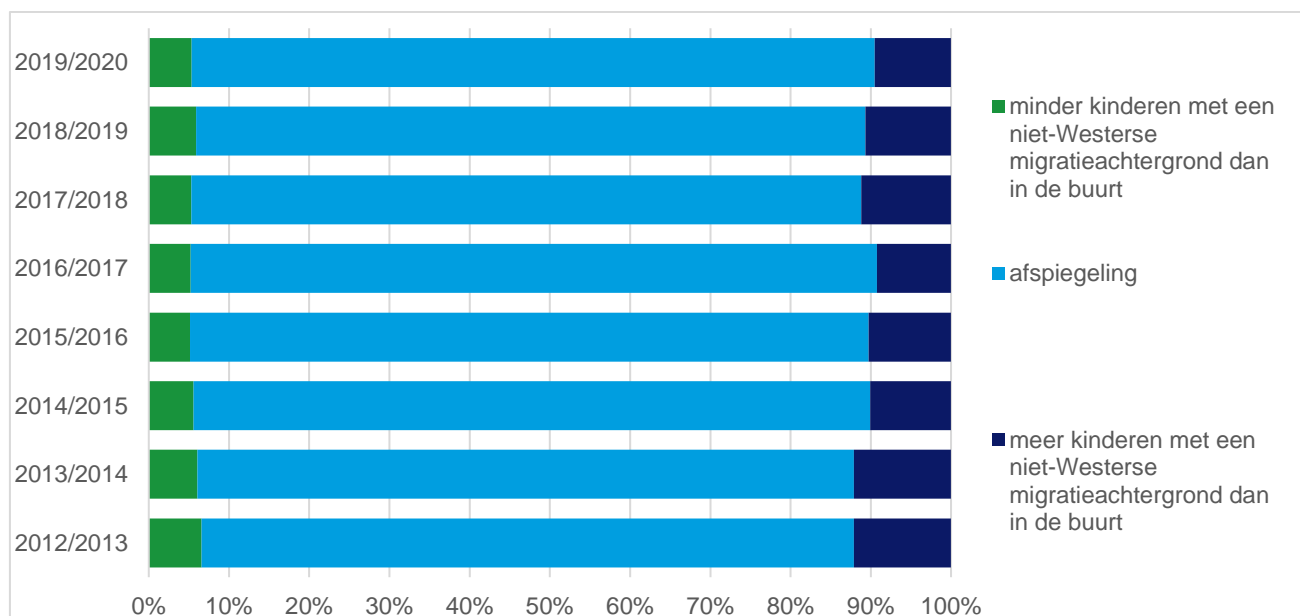
⁵ Om te meten in hoeverre basisscholen een afspiegeling van de wijk vormen wat betreft het opleidingsniveau van de ouders en de migratieachtergrond van de leerlingen, is een relatieve segregatiemaat berekend. De samenstelling van een school wijkt in

deze maat af van de wijk als er twintig procentpunt meer of minder leerlingen met hoogopgeleide ouders / een niet-westerse migratieachtergrond op de school zitten dan dat er in de wijk wonen.

Figuur 4.3 Rotterdamse (speciale) basisscholen met minimaal 100 leerlingen die al dan niet een afspiegeling van de wijk zijn naar opleidingsniveau ouders, 2012/2013-2019/2020 - Bron: CBS, bewerking OBI

Figuur 4.4 Rotterdamse (speciale) basisscholen met minimaal 100 leerlingen die al dan niet een afspiegeling van de wijk zijn naar migratieachtergrond, 2012/2013-2019/2020 - Bron: CBS, bewerking OBI

5 Leerlingstromen in Rotterdam

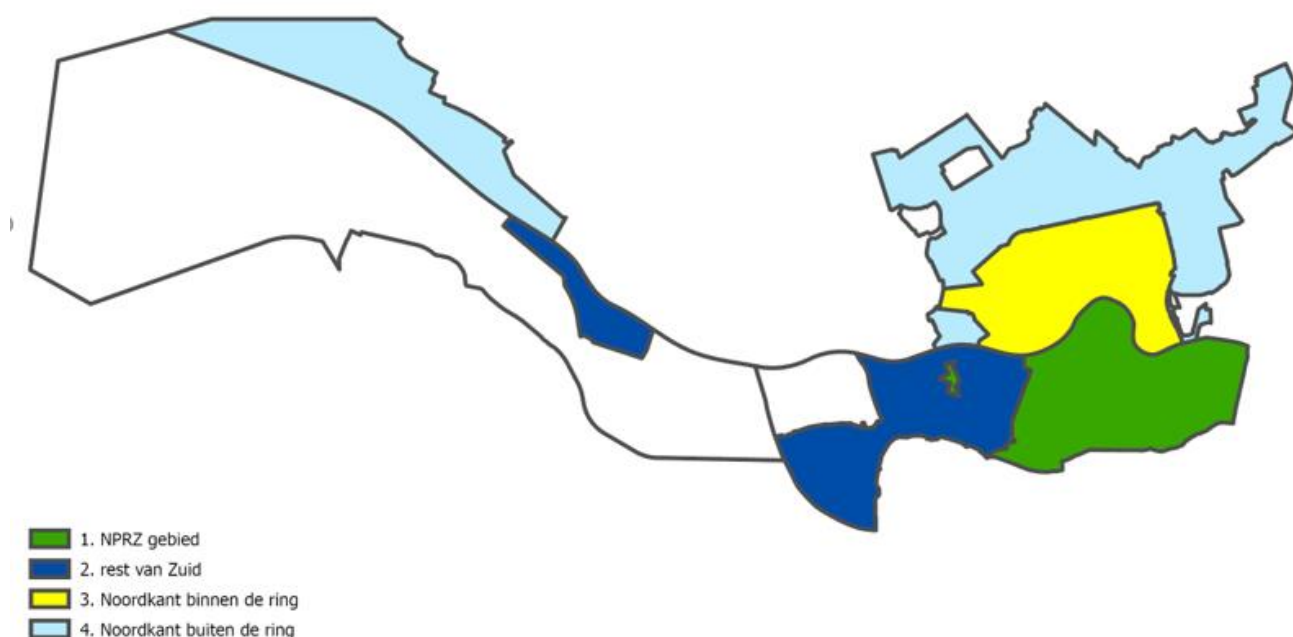
Om de leerlingstromen in het Rotterdamse onderwijs in kaart te brengen is de stad in vier stadsdelen ingedeeld, die bestaan uit de gebieden:

- NPRZ (Feijenoord, Charlois en IJsselmonde)
- Zuid overig (Hoogvliet, Pernis en Rozenburg, Waalhaven-Eemhaven)
- Noord binnen de ring (Delfshaven, Kralingen-Crooswijk, Centrum, Noord)
- Noord buiten de ring (Hoek van Holland, Overschie, Hillegersberg, Prins Alexander, Spaanse Polder en Nieuw Mathenesse).

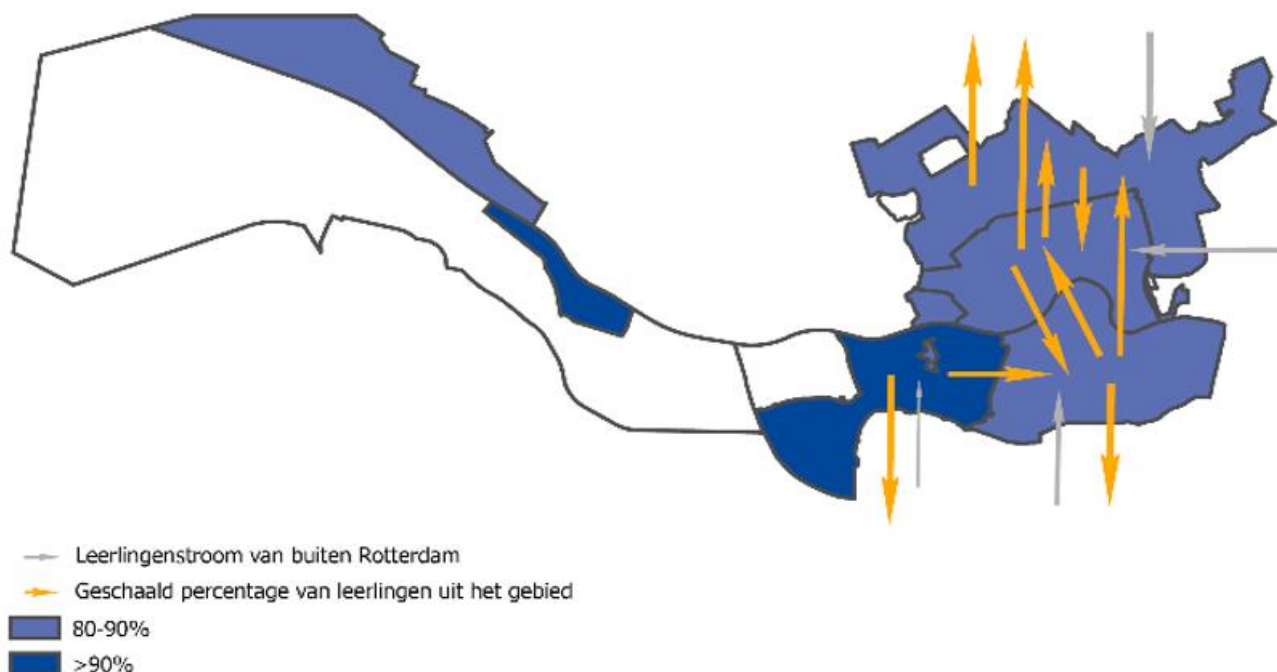
Zie figuur 5.1.

In 2019/2020 gaat 88% van de leerlingen in het eigen stadsdeel naar school. In 2012/2013 was dit nog 93 procent. Uit nadere analyse blijkt dat meer leerlingen buiten Rotterdam onderwijs zijn gaan volgen: bij de leerlingen die in NPRZ en die noord buiten de ring wonen stijgt dit vijf respectievelijk vier procentpunten.

Gemiddeld gaat 87% van de leerlingen met hoogopgeleide ouders in het eigen stadsdeel naar school, tegenover 88% van de leerlingen met middelbaar opgeleide ouders en 91% van de leerlingen met laagopgeleide ouders. Sinds 2012/2013 is dit vier procentpunten gedaald onder leerlingen van laag- en hoogopgeleide ouders en vijf procentpunten onder de leerlingen van middelbaar opgeleide ouders.

Figuur 5.1 Indeling van Rotterdam in vier stadsdelen

Figuur 5.2 *Leerlingenstromen in het Rotterdamse basisonderwijs (exclusief speciaal basisonderwijs) van woonstadsdeel naar schoolstadsdeel hoogopgeleide ouders, 2019/2020* - Bron: CBS, bewerking OBI

5.1 Hoogopgeleide ouders

Het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders dat in NPRZ-gebied woont en in het eigen stadsdeel naar school gaat is het laagst (84%) en in overig Zuid het hoogst (93%). Kinderen van hoogopgeleide ouders wonend in NPRZ trekken relatief veel naar scholen buiten Rotterdam (10%) of naar scholen in Noord binnen de ring (6%). Er gaat een klein aandeel kinderen van hoogopgeleide ouders uit Noord binnen de ring (1%) in NPRZ naar school. Ook komen er leerlingen van hoogopgeleide ouders van buiten Rotterdam naar scholen binnen Rotterdam, het grootste gedeelte daarvan (44%) zit op scholen in Noord buiten de ring, ongeveer een kwart gaat naar Noord binnen de ring (28%) of NPRZ (25%), een klein gedeelte (4%) gaat in Rotterdam Zuid overig naar school. Zie ook figuur 5.2.

5.2 Middelbaar opgeleide ouders

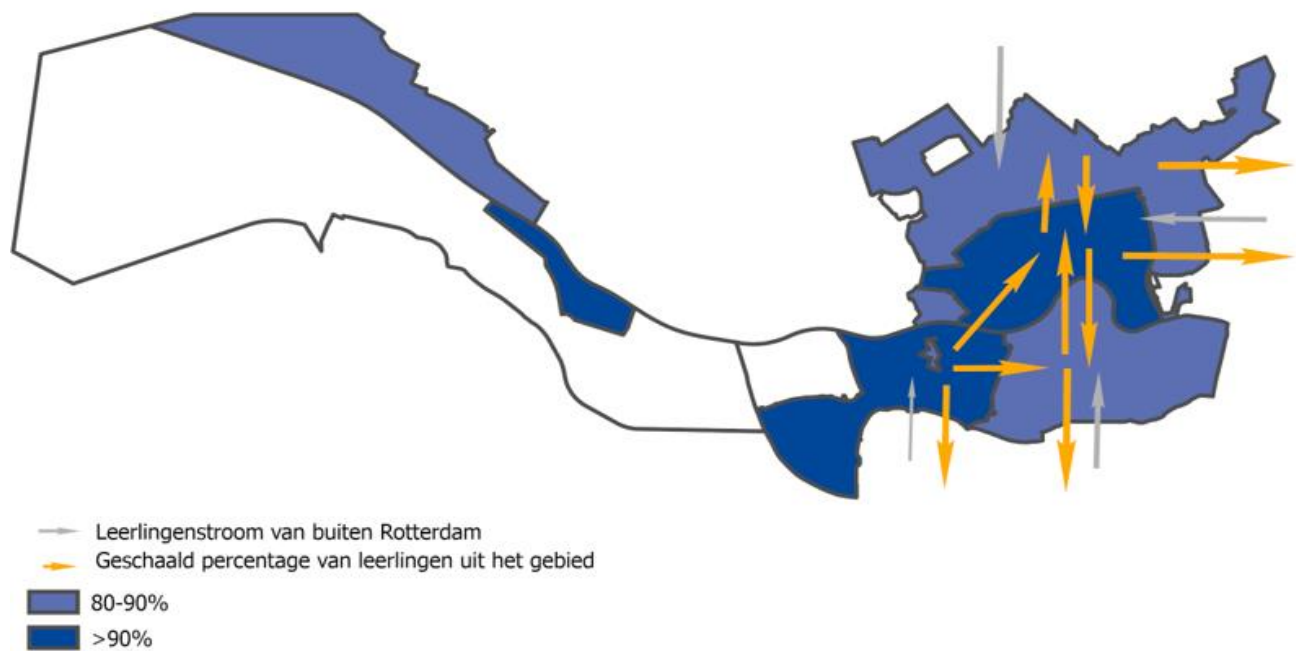
Het aandeel leerlingen met middelbaar opgeleide ouders dat in het stadsdeel Noord buiten de ring woont en in het eigen stadsdeel naar school gaat is het laagst (83%) en in overig Zuid het hoogst (94%). Kinderen van middelbaar opgeleide ouders wonend in Noord buiten de ring trekken relatief veel naar scholen buiten Rotterdam (12%) of naar scholen in Noord binnen de ring (5%). Er gaat een klein aandeel kinderen van middelbaar opgeleide ouders uit

Noord binnen de ring (1%) in NPRZ naar school. Ook komen er leerlingen van middelbaar opgeleide ouders van buiten Rotterdam naar scholen binnen Rotterdam, een derde daarvan (33%) zit op scholen in Noord buiten de ring, 30% gaat naar NPRZ en 28% naar Noord binnen de ring. Een klein gedeelte (8%) gaat in Rotterdam Zuid overig naar school. Zie ook figuur 5.3.

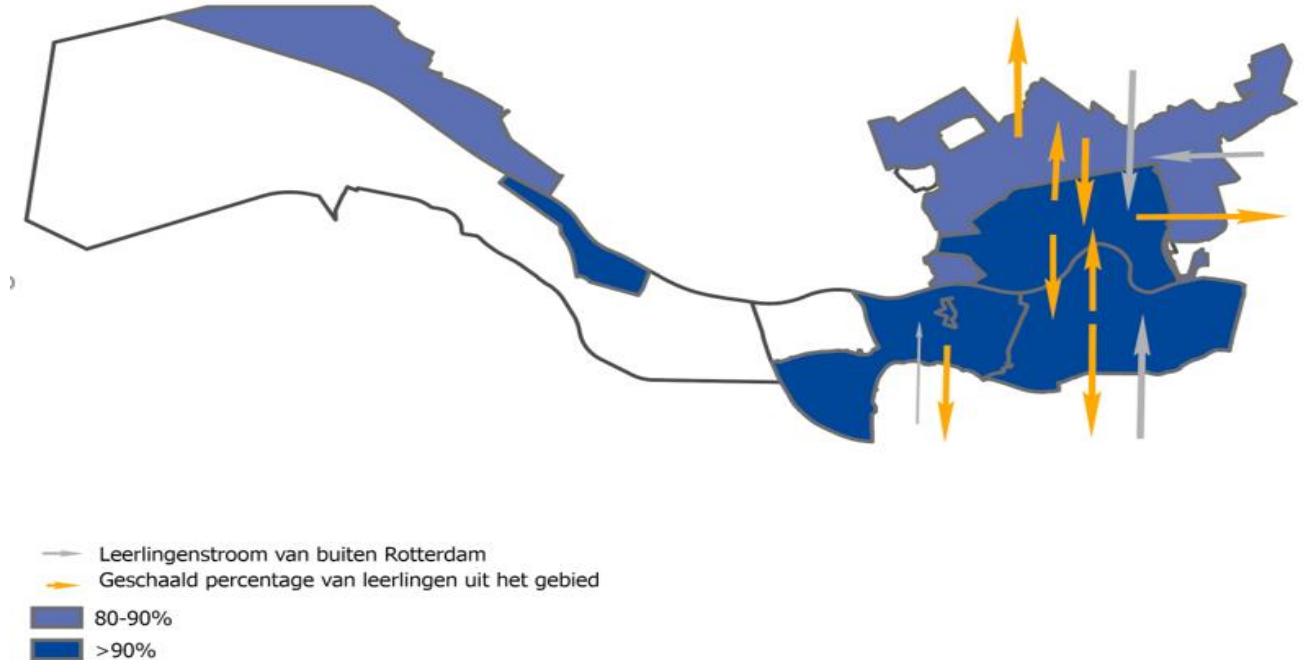
5.3 Laagopgeleide ouders

Het aandeel leerlingen met laagopgeleide ouders dat in het stadsdeel Noord buiten de ring woont en in het eigen stadsdeel naar school gaat is het laagst (83%) en in overig Zuid het hoogst (96%). Kinderen van laagopgeleide ouders wonend in Noord buiten de ring trekken relatief veel naar scholen buiten Rotterdam (10%) of naar scholen in Noord binnen de ring (7%). Er gaat een klein aandeel kinderen van laagopgeleide ouders uit Noord binnen de ring (1%) in NPRZ naar school. Ook komen er leerlingen van laagopgeleide ouders van buiten Rotterdam naar scholen binnen Rotterdam, een derde daarvan (33%) zit op scholen in NPRZ, 31% gaat naar scholen in Noord binnen de ring en 27% naar Noord buiten de ring. Een klein gedeelte (9%) gaat in Rotterdam Zuid overig naar school. Zie ook figuur 5.4.

Figuur 5.3 *Leerlingenstromen in het Rotterdamse basisonderwijs (exclusief special basisonderwijs) van woonstadsdeel naar schoolstadsdeel middelbaar opgeleide ouders, 2019/2020* - Bron: CBS, bewerking OBI

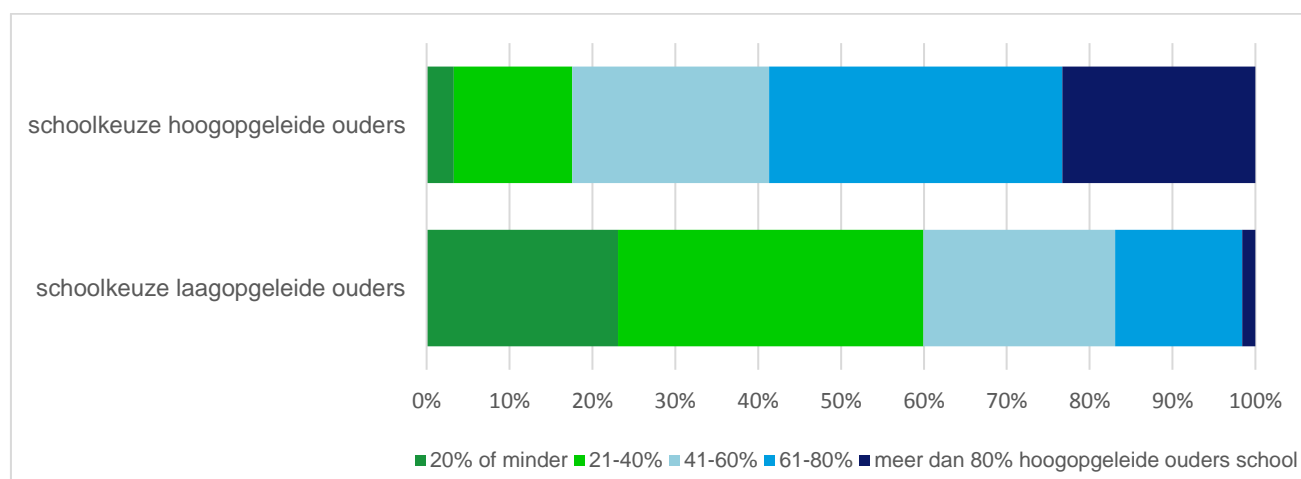

Figuur 5.4 *Leerlingenstromen in het Rotterdamse basisonderwijs (exclusief special basisonderwijs) van woonstadsdeel naar schoolstadsdeel laagopgeleide ouders, 2019/2020* - Bron: CBS, bewerking OBI

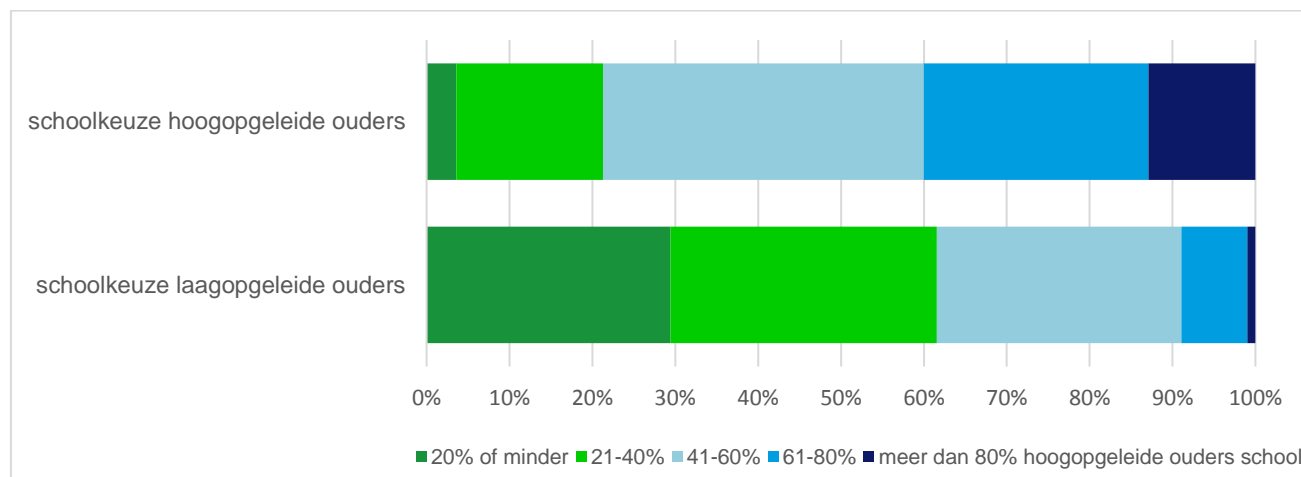
5.4 Gemengde wijken

De verschillen in schoolkeuzes leiden ertoe dat in de gemengde wijken (met 40-60% hoogopgeleide ouders), waar de meeste kans bestaat voor gemengde scholen, leerlingen met zowel laag- als hoogopgeleide ouders in de praktijk meer naar scholen gaan met kinderen uit de eigen groep. In schooljaar 2019/2020 ging gemiddeld zowel meer dan de helft van de leerlingen met laagopgeleide ouders uit

deze wijken als meer dan de helft van de leerlingen met hoogopgeleide ouders met elkaar naar school, zie figuur 5.5. Ongeveer een kwart van de leerlingen (24%) gingen naar gemengde scholen. Vergeleken met vorig schooljaar is dit iets afgenomen, toen ging 28% van de leerlingen uit gemengde buurten naar gemengde scholen. In 20212/2013 ging 38% van de leerlingen uit gemengde buurten naar gemengde scholen (zie figuur 5.6).

Figuur 5.5 Schoolkeuzes van hoog en laagopgeleide ouders in buurten met 40-60% hoogopgeleide ouders, 2019/2020 – Bron: CBS, bewerking OBI

Figuur 5.6 Schoolkeuzes van hoog en laagopgeleide ouders in buurten met 40-60% hoogopgeleide ouders, 2012/2013 – Bron CBS, bewerking OBI

Kennis voor een sterk Rotterdams beleid

Onderzoek en Business Intelligence is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam. De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, reïntegratie, demografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Auteurs

Ineke Vogel (1964) is psycholoog. Zij werkt sinds 2004 als wetenschappelijk onderzoeker. Binnen de gemeente Rotterdam werkt zij voornamelijk als informatieanalist in het kader van de Basisregistratie Personen.

Annemarie Roode (1960) is socioloog. Zij is sinds 1997 als beleidsonderzoeker werkzaam voor de gemeente Rotterdam. Haar werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het coördineren van onderzoek samen met het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling en het doen van onderzoek op de gebieden onderwijs en arbeid.

Gemeente Rotterdam